

STANDAARD

UITGEVERIJ

Lesbrief

Introductie

De auteur

Als klein meisje kroop Goedele Ghijsen in de kruin van de appelboom om ongestoord te kunnen lezen. Omdat ze leefde van verhalen, zocht ze een beroep waar je mocht lezen voor je job. Zo werd ze eerst leerkracht Nederlands. Tegenwoordig geeft ze creatief schrijven aan jongeren en aan volwassenen. Ze woont in Zutendaal met één man, twee kinderen en twee katten.

Haar huis is geïsoleerd met boeken, maar er is één ding dat ze nog liever doet dan lezen: in haar pen kruipen om zelf verhalen te schrijven. *Onderstroom* is haar tweede verhaal voor tieners. Haar eerste boek voor tieners *Vluchtweg* kreeg een White Raven en werd genomineerd voor De Leesjury.

Volg Goedele Ghijsen op TikTok voor lees- en schrijftips. Als je wil dat ze in jouw klas komt vertellen over verhalen en een workshop creatief schrijven komt geven, vind je meer info op: www.ghijsen.be

Onderstroom

Drie zomers geleden haalde de komst van Kyra het leven van Aylins groep vrienden overhoop. Na haar laatste angstaanval beseft Aylin dat de nachtmerrie verdringen helemaal niet lukt. Ze moet terug naar haar oude dorp om in het reine te komen met wat er gebeurde. Lukt het haar om weer een balans te vinden in een wereld die op zijn kop staat?

Onderstroom is een coming-of-ageverhaal over erbij willen horen en over anders zijn, over grenzen aftasten en overschrijden, over vergelding en vergeving.

Aan de slag

Lesideeën die je kan gebruiken om leerlingen warm te maken voor het boek of de thema's uit het boek.

I. In welke van onderstaande citaten uit *Onderstroom* herken jij je? Hoezo?

In de zomer van durven en doen werd het wij tegen zij. Zij, dat waren onze ouders, die ons altijd en overal zagen. Die altijd zaagden over dat ons dorp meer dan genoeg was, over alles wat er fout kon lopen ver van huis, over dat onze wereld zou vergaan als we niet in hun buurt bleven. We kenden hun klaagzang van voren naar achteren. Wij trokken naar elkaar. We trokken ons er niets van aan. Dachten we.

Goedele Ghijsen, *Onderstroom*,
Davidsfonds Infodok, p. 8

Ik zat nog steeds aan de tent toen de zon al een eind opgeschoven was. Op wie was ik eigenlijk aan het wachten? Op Kyra? Lucas? De anderen? Ik raakte er zelf niet uit. De rest was boos op me, Kyra ook. Ik zuchtte. Ze had gelijk. Er was meer dan vriendschap tussen ons, maar als ik aan mijn gevoelens toegaf, zette ik mezelf buitenspel. Onze wereld was ingedeeld in wij en zij. Ik had geleerd dat het makkelijker was om te overleven in het wij-kamp.

Er liep een rilling over mijn rug. Ik wilde niet verdeeld worden in hokjes. Kon ik mezelf verloochenen om bij de rest te horen? Of zou ik altijd de buitenstaander blijven, wat ik ook deed? Waarom kon ik niet gewoon verliefd op Kyra zijn? Durfde ik maar net als haar alles en iedereen achter me te laten om ergens anders gewoon mezelf te zijn.

Goedele Ghijsen, *Onderstroom*,
Davidsfonds Infodok, p. 100

Hoe kon zo een klein meisje gevaarlijk zijn? Ze begrepen er niets van. Ik begreep er niets van. Hoe kwam het dat ik Kyra had weggeduwd? Alsof zij een bommengordel droeg. Het was andersom: zij vormde geen gevaar, het was de wereld die gevaarlijk was voor ons.

Goedele Ghijsen, *Onderstroom*,
Davidsfonds Infodok, p. 58-59

2. Wat denk jij van de personen op onderstaande afbeeldingen?
Welke karaktereigenschappen hebben ze? Hoe voelen ze zich?

Kan je je voorstellen dat dit dezelfde persoon is? Wat zegt de verandering van look dan over die persoon?

3. Bespreking aan de hand van één van
onderstaande fragmenten uit *Onderstroom*.

In *Onderstroom* geven Aylin, Sören, Elide, Lucas en Finn elkaar opdrachten om bij de groep te mogen horen. Dit is een soort inwijdingsritueel. In heel wat culturen zijn er dergelijke inwijdingsrituelen om bij de volwassenen te mogen horen. De groep vrienden wordt echter niet volwassen door deze opdrachten, maar doordat er iets fout loopt en door de zoektocht naar hoe ze moeten omgaan met hun schuldgevoel.

- Wat doe jij zelf allemaal om bij een groep te horen?
- Hoe ver ga je daarin?
- Hoe bewaak je je eigen grenzen?
- Welke ervaringen doen jullie groeien naar volwassenheid?

‘Ik vind’, zei ik, ‘dat we allemaal iets moeten doen om bij de groep te horen.’
De anderen vielen stil.
‘Een soort inwijdingsritueel.’
Finn’s ogen begonnen te twinkelen, Sören lachte. Lucas aarzelde en Elide keek me schattend aan.
‘Jij mag beginnen, Elide. Jij verzint een opdracht voor een van ons. En die mag nadien iets voor een ander verzinnen.’
Elide stak haar flesje weifelend omhoog. ‘Doen we, Slang.’
De anderen klonken ook. Ik tikte als laatste mijn lege flesje tegen die van de anderen aan. ‘Op ons.’

Goedele Ghijsen, *Onderstroom*,
Davidsfonds Infodok, p. 21-22

We vonden Sören uiteindelijk op het dorpsplein. Hij hing op het enige bankje met een koptelefoon op zijn hoofd. Finn klapte hem op zijn schouders. 'Opgestaan uit de doden? Weet je, daar word je wereldberoemd van.'

Sören zweeg.

Finn plofte naast hem neer en kuchte.

'Smartphone weer veroverd?' zei Elide.

Sören grijnsde en stak een oude iPod op. 'Dacht je dat ik zo slap was, Engel?'

Ik schoof wat kiezelsteentjes weg met mijn voet. 'Jij bent een held, na vandaag.'

Hij ving mijn blik. 'Zo voel ik het niet.'

Ik slaagde erin zonder knipperen terug te staren.

'We kwamen je zoeken,' zei Lucas, 'want jij moet de volgende opdracht geven.'

'Daar heb ik dus echt geen zin meer in.'

'Hé, dan hoor ik er niet bij', zei Elide. 'De jongens hebben allemaal hun opdracht uitgevoerd, Aylin heeft er eentje mogen geven. En ik?'

Sören zuchtte en zweeg.

'Alsjeblieft?' Elide legde haar hand op zijn arm.

Hij wachtte even tot mevrouw Geubels langs ons geschuifeld was. Ze was op de terugweg van de zaterdagavondmis. 'Luister, ik zal je een opdracht geven, op één voorwaarde.'

Elide kantelde haar hoofd schuin, kneep haar ogen samen en glimlachte naar hem.

'Alleen als ik morgen mag meebeslissen over Slangs opdracht.'

'Wat?' Ik veerde recht.

Lucas legde zijn hand op mijn arm om me duidelijk te maken dat ik even mijn mond moest houden.

'Maar ik beslis', zei Elide.

Sören stemde in, toen gaven ze elkaar een high five.

Lucas aarzelde voor hij zijn hand opstak. 'Hou het wel veilig.'

Ik was de laatste. Aarzelend hield ik mijn hand op, maar ik vertikte het de high five verder te geven aan Sören. Ik maakte de kring niet rond.

Goedele Ghijsen, *Onderstroom*,
Davidsfonds Infodok, p. 103-104

Ik kreeg de opdracht Kyra te halen aan haar tent. Het was die dag zo heet dat alle geluiden wegvielen, de hele wereld leek stil te staan. Nadat ik haar had verteld over de opdrachten en over mijn idee om haar ook mee te laten doen, verscheen er een spottend lachje om haar mond.

'Heb je echt rituelen nodig om te kunnen leven?'

Ik wuifde haar vraag weg. 'Dat is het niet. Ik vind die rituelen niet belangrijk, maar zo werkt het hier.'

'Dus toch.'

'Nee. Het kan ook zonder, maar voor wie er helemaal bij wil horen, zijn er spelregels.'

'Spelregels?'

'Regels waaraan de groep zich houdt.'

'En anders?'

'Dan blijf je aan de zijlijn.'

'Dus ik zei het fout.'

Ik knikte.

'Niet om te leven, maar om te overleven.'

Goedele Ghijsen, *Onderstroom*,
Davidsfonds Infodok, p. 122

4. Creatief schrijven:

Schrijf het vervolg op dit fragment:

Het was
de zomer waarin
de wereld
aan onze voeten lag.
Nu ja, toch ons eigen dorp.
Een eindeloze,
broeierige
zomer
met zeeën van tijd:
tijd om grenzen af te tasten,
tijd om te groeien.
Het was
de zomer van
durven en doen.
De waarheid
kreeg ons pas aan het einde
te pakken.

Goedele Ghijsen, *Onderstroom*, Davidsfonds Infodok, p. 7

5. Spelen met social media

- Maak een snapchat over een jongere die is weggelopen van thuis.
- Maak een Instagram story over de belevenissen van de jongeren uit *Onderstroom*.
- Maak een Insta-poem over het thema van *Onderstroom*. Zoek een goede foto erbij.
- Maak een playlist van vijf liedjes en vertel bij elk liedje waarom je vindt dat het liedje bij *Onderstroom* past.
- Aylin stuurt aan haar vrienden van vroeger een bericht dat ze hen verwacht in de kapel. Ze hebben elkaar al drie jaar niet meer gezien nadat er iets verschrikkelijks gebeurde. De vrienden hebben wel nog steeds contact met elkaar. Hoe reageren de vrienden op Aylins voorstel? Schrijf dit uit in een Messengergesprek.

7. Vertel eens...

Als de hele groep dit verhaal gelezen heeft, kan je werken met de 'Vertel eens'-methode van Aidan Chambers.

Stel de volgende vragen aan de groep:

- Wat vond je leuk?
- Wat vond je niet leuk?
- Wat begreep je niet?
- Welke patronen/verbanden zag je die het verhaal verduidelijken?

Je kan dit schema op het bord tekenen:

- Schrijf op wat de jongeren zeggen in 1 woord. Onderbreek de hen niet, blijf uit de discussie. Vraag nog geen uitleg. Stel geen waarom-vragen.
- Omcirkel de begrippen die meermaals voorkomen. Nu kan je wel verduidelijking vragen. Doe dat liefst met de woorden 'Vertel eens'. Soms zijn leerlingen het eens over een gemeenschappelijke betekenis. Soms ook niet. Vraag dan wat ze wel bedoelen. Op die manier leren ze kritisch denken. Je mag doen alsof je het zelf niet weet. Als leerkracht mag je woordenschat aanreiken zodat leerlingen dingen leren benoemen: 'We noemen dit ...'
- Het is niet erg als niet iedereen spreekt, luisteren en nadenken is ook meedoen.

	
Wat vond je leuk?	Wat vond je niet leuk?
Wat was niet duidelijk?	Welke patronen herkende je?
